

Okolím Karlovských rybníků za poznáním

Lesy České republiky, s.p.
Lesní správa Česká Lípa

Svět bezobratlých živočichů

Retenční nádrže a jejich blízké okolí jsou bohaté na bezobratlé živočichy. Mezi nejzajímavější a nejnápadnější zástupce hmyzu patří brouci a motýli. Z brouků jsou to střevlíci, které lze nalézt pod kameny nebo ležícím dřevem v okolí rybníků. Ve vodě samotné je možné při troše štěstí pozorovat potápníky. Všímavý návštěvník uvidí drobné vírníky, neustále vířící na hladině ve velkých kruzích. Z motýlů se vyskytují v okolí cest a nádrží babočky, bělopásci, bělásci a perleťovci. Z ostatních skupin hmyzu jsou nápadné hlavně vážky, které poletují nad hladinou rybníků. V okolí vody jsou také hojně různí zástupci dvoukřídých, například ovádi a komáři, kteří dokáží znepříjemnit návštěvníkům pobyt v okolí vody.

Střevlík fialový (*Carabus violaceus*)

Běžný, 3 cm velký střevlík žijící jak na lučních tak i na lesních stanovištích. Jeho krovky jsou hladké s fialovou obrubou. Je dravý jako všichni velcí střevlíci. Živí se různými bezobratlými, které loví hlavně v nočních hodinách. Larvy jsou též dravé. Střevlíci jsou právem pro svou dravost považováni za užitečný hmyz, který napomáhá v ochraně lesa proti jeho škůdcům. Při chycení vypouští v sebeobraně ze zadečku a úst hnědavou, štiplavou zápachající tekutinu, kterou odpuzují své nepřátele.

Potápník vroubený (*Dytiscus marginalis*)

Je to nápadný vodní brouk velký 3 cm. U potápníků je patrný pohlavní dimorfismus – samec má krovky hladké, samice ryhované. Zadní nohy jsou plovací, veslovité, přizpůsobené pohybu ve vodě. Dýchají kyslík ze zásob pod krovkami, které doplňují vnořováním zadečku. Jsou to draví brouci, kteří loví ve vodě různý hmyz, koryše, drobné rybky a pulce. Larvy se vyvíjejí ve vodě a jsou jako dospělí brouci dravé. Kořist nepožírají přímo, ale dutými kusadly do ní vstříknou tekutinu, která rozkládá tkáň, a poté ji vysávají. Žije ve stojatých zarostlých vodách.

Babočka osiková (*Nymphalis antiopa*)

Také se jí říká černopláštík. Dnes již vzácný druh motýla, vyskytující se v listnatých lesích, zahradách a alejích. Housenky žijí pospolitě na vrbách, břízách, topolech a osikách. Přezimuje jako většina baboček ve stádiu dospělého imága. Lze ji spatřit již brzy z jara, jakmile se oteplí. Jedinci, ulovení na jaře mají zpravidla bělavý lem křídel. Je to způsobeno tím, že u přezimujících jedinců barvy vyblednou a silně se otřou. Jedinci z další generace vylhnou v létě a na podzim mají již lem krásně žlutý.

Vážka ploská (*Libellula depressa*)

Jeden z nejhojnějších druhů vážek, vyskytuje se od května do srpna. Jak jméno naznačuje, zadeček této vážky je široký, jakoby zploštělý. Samečci jsou modří, samičky hnědavé. Dospělé vážky jsou dravé a živí se hmyzem, který loví za letu a pak s ním usedají na klidné místo, kde ho požírají. Drobný hmyz dokáže pozřít i za letu. Také vážky patří mezi hmyz s proměnou nedokonalou. Vývoj larev neboli nymf trvá 3 roky a probíhá pod vodou. Vzrostlé nymfy vylézají po rostlinách nad vodu a mění se v dospělé vážky. Vážky oproti mouchám nebo včelám létají takřka neslyšně, protože počet kmitů jejich křídel je 8 až 10 krát nižší.

Šídlo pestré (*Aeschna mixta*)

Velký druh s rozpětím křídel 8 cm a délkou těla 6 cm. Hojně žije u stojatých vod či v rašeliníštích a můžeme se s ním setkat i daleko od vody. Má nápadně pestře zbarvené tělo. Jeho vývoj je oproti vážce mnohem rychlejší a trvá 6 až 8 týdnů. Přezimuje ve stádiu vajíčka. Imága se vyskytují v přírodě od počátku léta do podzimu. Hospodářsky význam vážek je v našich podmínkách zanedbatelný. Můžeme je považovat za ozdobu naší přírody. Nepatrné škody mohou působit nymfy velkých druhů na nádržích s chovem rybiho potěru.

Spleštle blátivá (*Nepa cinerea*)

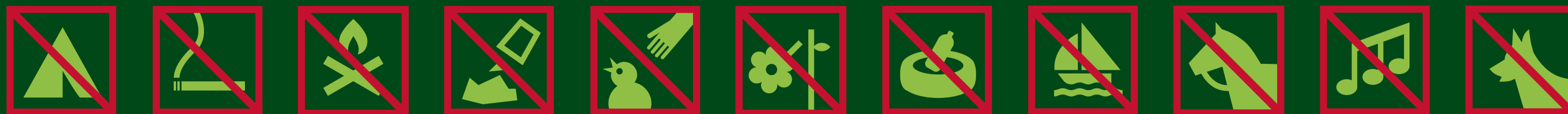
Dravý, vodní ploštica, která v dospělosti dosahuje velikosti kolem 2 cm. Obývá okraje stojatých nebo mírně tekoucích vod. Zde vyčkává trpělivě v bahnitěm dnu na kolem plující kořist, kterou tvoří drobný hmyz, koryši, ale i rybi potěr. Kořist loví pomocí prvního páru k tomu uzpůsobených nohou. Na konci zadečku má dlouhou dýchací trubici, k dýchání tedy potřebuje atmosférický kyslík. Ploštice nemají kusadla, ale sací ústrojí, kořist tedy nepožírají, ale vysávají.

Jehlanka válcovitá (*Ranatra linearis*)

Má v dospělosti 3 až 4 cm dlouhé silně protáhlé tělo. Všechny ploštice patří mezi hmyz s proměnou nedokonalou, prodávající vývoj bez klidového stádia – kukly. Nedospělí jedinci jsou dosti podobní dospělým až na velikost. Jehlanka se ve vodě pohybuje velmi rychle. Je to dravá ploštica, která loví pomocí lapacích předních nohou a okamžitě ji vysává. Její kořisti jsou nejčastěji různé druhy hmyzu, koryšů, rybi potěr či malí pulci. Přezimuje ve stádiu dospělého.

Znakoplavka obecná (*Notonecta glauca*)

Zajímavá vodní ploštica, běžná v jakémkoliv vodní nádrži či tůni. Za teplého počasí v nočních hodinách přelétává i na dosti velké vzdálenosti. Jak je již z jejího jména patrné, plave naznak. Pohybuje se pomocí zadních nohou, které jsou uzpůsobeny k plavání. Živí se lovem drobných koryšů a hmyzu. Dokáže napadnout rybi potěr. Tato ploštica se dá chovat a pozorovat ve studenodvodním akváriu, je však třeba se postarat o dostatek potravy. Trpí-li hladem, projevuje se u nich kanibalismus.

Autoři textu: Libor Dostál, Jaroslav Junek, Josef Kadlec, Markéta Kavková
Autoři fotografií: Milošlav Brůna, Libor Dostál, Jaroslav Junek, Zdeněk Hromádko, Markéta Kavková, Pavel Vonička, Martin Waldhauser

